

3. Від образ у соцмережах до загроз життю адвокатів: де межа між критикою і переслідуванням? URL: <https://unba.org.ua/publications/10278-vid-obraz-u-socmerezah-do-zagroz-zhittyu-advokativ-de-mezha-mizh-kritikoyu-i-peresliduvannyam.html>

4. Балобанова Д.О. Втручання в діяльність захисника (адвоката) чи представника особи: кримінально-правовий та кримінологічний вимір Актуальні *проблеми вдосконалення чинного законодавства України* : збірник наукових статей. 2023. Вип. 63. С. 1.95–1.105 URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/7291>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-522-1-4>

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ, СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Волкова Ю. М.

здобувач

Науково-дослідний інститут публічного права

*Науковий керівник: **Чаплинський К. О.***

доктор юридичних наук, професор,

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії

превентивної діяльності та соціологічних досліджень

Навчально-наукового інституту підготовки фахівців

для підрозділів превентивної діяльності

Національної поліції України

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

м. Дніпро, Україна

Під час збройної агресії РФ проти України спостерігаються негативні тенденції, зокрема відсутність економічного зростання, збільшення внутрішньо переміщених осіб, погіршення криміногенної ситуації у державі. За цих умов злочинність значно змінює свої форми та методи діяльності. В умовах «цифровізації» суспільства відбувається і «цифровізація» злочинності. Адже ми спостерігаємо стрімке зростання злочинних проявів із використанням сучасних ІТ-технологій та мережі Інтернет. Дедалі значно збільшується кількість кримінальних правопорушень у сфері використання банківських електронних платежів, е-комерції та ін.

Виходячи з цього керівництво МВС України вживає невідкладних заходів щодо оснащення підрозділів Національної поліції сучасними технічними засобами виявлення слідів кримінальних правопорушень і документування злочинної діяльності, а також підвищення професійного рівня поліцейських.

Особливого значення набуває покращення кримінальної процесуальної діяльності в умовах запровадженого воєнного стану, оптимізація діяльності з організації досудового розслідування в цілому та покращення тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій зокрема. Вагомого значення набувають нетрадиційні засоби збирання доказової інформації щодо злочинної діяльності конкретних осіб. Одним із таких засобів є застосування поліграфа у кримінальному провадженні.

На думку вчених (Р. В. Клименко, В. Б. Коба, О. І. Мотлях, В. О. Шаповалов), проведення опитувань із застосуванням поліграфа за багаторічну практику в діяльності правоохоронних органів України міцно увійшло в арсенал методів та засобів, які сприяють виявленню, розкриттю та розслідуванню кримінальних правопорушень різного ступеня тяжкості. У правоохоронній діяльності такі опитування є найбільш затребуваними у ситуаціях дефіциту інформації, необхідної для визначення оптимальних напрямів роботи, зокрема, висунення криміналістичних та слідчих версій під час розслідування кримінальних правопорушень у разі:

- отримання орієнтувальної інформації;
- повідомлення учасниками процесу несумісних даних;
- наявності непереборних суперечностей між показаннями учасників кримінального процесу та іншими доказами у відкритому кримінальному провадженні [1, с. 13].

Водночас, на думку С. С. Чернявського, поліграфні технології у кримінальному провадженні України застосовують явно недостатньо через низку чинників, серед яких, насамперед, правова неврегульованість і нерозвиненість необхідної інструментально-методичної бази. Виходячи з цього, перспектива запровадження поліграфічних технологій в Україні сьогодні повною мірою залежить від прийняття на державному рівні відповідного правового інструментарію [2, с. 7].

При розслідуванні кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи, статевої свободи та статевої недоторканості застосування поліграфа має важливе значення. У цьому контексті виникає необхідність розробки й удосконалення методики виявлення прихованої інформації з метою розкриття та розслідування наведених протиправних діянь.

В Україні практика використання методики виявлення прихованої інформації з метою розкриття та розслідування кримінальних правопорушень налічує понад 26 років. На думку вчених (Т. Р. Морозова,

С. К. Делікатний, Ж. Ю. Половнікова), саме результати успішної діяльності поліграфологів, які працювали з МВПІ, утворили основу перших монографічних досліджень та відомчих методичних посібників у період 2001-2006 років [3; 4; 5, с. 10].

На нашу думку, розробка й запровадження новітніх методик під час встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні є одним із пріоритетних напрямів.

У цьому контексті В. В. Топчій наголошує, що сьогодні правоохоронні органи ведуть постійну роботу з упровадження в слідчу та оперативно-розшукову діяльність нетрадиційних криміналістичних засобів, що сприяють своєчасному розслідуванню кримінальних правопорушень, встановленню винних осіб та формуванню доказової бази. Розвиток емпіричних наук, у тому числі медицини, біології, психології, дав підстави для розроблення різноманітних технологій для детекції брехні, тобто впровадження в оперативно-розшукову діяльність та слідчу практику можливості використання поліграфа з метою виявлення неправди та нещирості в показаннях, що дають свідки, потерпілі, підозрювані та інші учасники кримінального провадження. Діяльність такого методу, як поліграф значно полегшить органам дізнання та досудового розслідування у визначенні правдивості наданої інформації особами, які певним чином причетні до конкретного кримінального провадження [6, с. 33].

Багаторічна практика застосування поліграфа в діяльності органів і підрозділів Національної поліції України свідчить про змогу отримати від людини певну інформацію, яку в інший спосіб здобути досить складно або майже не можливо. В умовах сьогодення застосування поліграфа має низку невирішених питань та потребує подальшого нормативно-правового унормування.

Література:

1. Особливості застосування поліграфа в діяльності органів і підрозділів Національної поліції України : навч.-метод. посіб. / Р. В. Клименко, В. Б. Коба, О. І. Мотлях, К.О. Чаплинський, В.О. Шаповалов ; за заг. ред. канд. юрид. наук В. Б. Коби. Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 178 с.
2. Чернявський С. С. Проблеми використання поліграфа під час досудового розслідування. *Використання поліграфа в правоохоронній діяльності: проблеми та перспективи* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7–8 листоп. 2015 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 7–11.
3. Делікатний С.К., Половнікова Ж.Ю. Використання поліграфа в діяльності ОВС : навчально-методичний посібник. Київ : РВВ МВС України, 2001. 109 с.

4. Морозова Т. Р., Моцонелідзе І. О., Моцонелідзе Д. З. Використання комп'ютерних поліграфів у кадровій роботі органів і підрозділів внутрішніх справ України / за ред. І. П. Красюка. Київ : Атіка, 2006. 120 с.

5. Використання методики виявлення прихованої інформації під час опитувань з використанням поліграфа в діяльності органів і підрозділів Національної поліції України : навчальний посібник / Т. Р. Морозова, Ю. М. Волкова, В. Б. Коба, К. О. Чаплинський; Департамент забезпечення діяльності Голови Національної поліції України ; Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 266 с.

6. Топчій В. В. Можливості використання поліграфа (детектора брехні) під час розслідування кримінальних правопорушень. *Використання поліграфа в правоохоронній діяльності: проблеми та перспективи* [Текст] : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7–8 листоп. 2015 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 244 с. С. 33–37.

7. Морозова Т.Р. Методика виявлення прихованої інформації у поліграфічних дослідженнях : монографія / за наук. ред. О. М. Морозова. Київ : Алерта, 2023. 472 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-522-1-5>

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ ГЕНОЦИДУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ ОГЛЯД

Данієлян Д. А.

здобувач першого року

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

кафедри морського та міжнародного права

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Андрейченко С. С.***

доктор юридичних наук, професор,

завідувачка кафедри морського та міжнародного права

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Поняття «геноцид» є одним із ключових у міжнародному кримінальному праві та відображає прагнення міжнародної спільноти запобігати масовим злочинам проти людства. Його еволюція відображає як історичні події, так і розвиток правових норм та інституцій.